

Ajankohtaista ympäristöministeriössä

Alueidenkäytön ajankohtaispäivä
Varsinais-Suomen ELY-keskus
17.4.2024

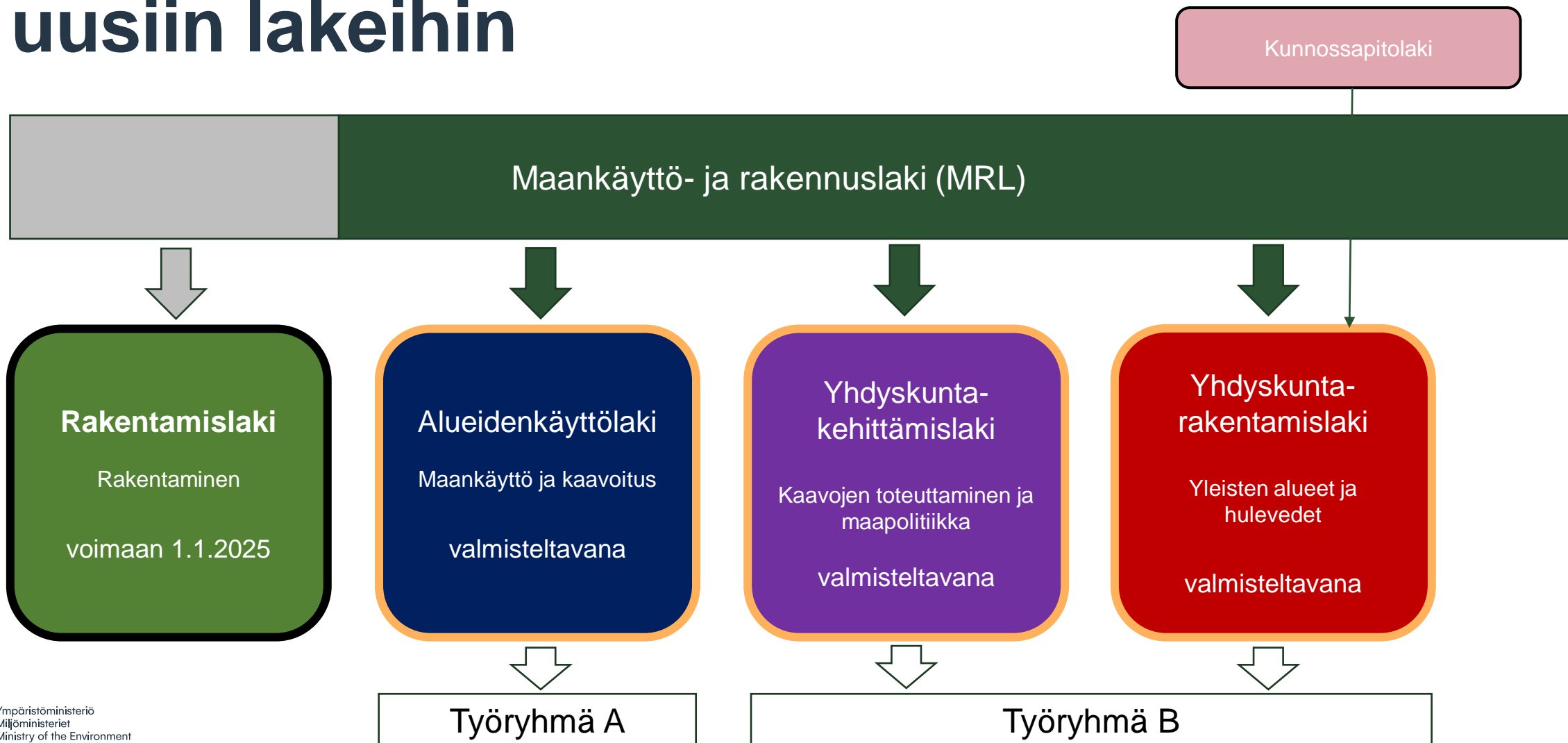
Anna-Leena Seppälä,
rakennusneuvos, Alueidenkäyttö –yksikön johtaja

Alueidenkäyttölaki hallitusohjelmassa

- Hallitus laatii alueidenkäyttölain, joka edistää tarkoituksenmukaista maankäyttöä, hyvää elinympäristöä, kaavoituksen sujuvuutta, kaupunkien ja kuntien kasvua, riittävää asuntotuotantoa, alueiden elinvoimaisuutta, yritysten kilpailukykyä ja Suomen houkuttelevuutta investointikohteena. Varmistetaan maankäyttöä ja rakentamista koskevan lainsäädännön yhteensopivuus.
- Sitoudutaan siihen, ettei kaavatasojen lukumäärä kasva. Kevennetään maakuntakaavan yksityiskohtaisuutta ja oikeusvaikutteisuutta osana maankäytön suunnittelujärjestelmää. Mahdollistetaan yleiskaavan tai osayleiskaavan ja asemakaavan samanaikainen valmistelu.
- Sisällytetään alueidenkäyttölakiin mahdollisuus kaavoittaa teollisuuspuistoja, jotka luovat etukäteen tiedossa olevat reunaehdot maankäytölle ja nopeuttavat maankäytön prosessien ohella muutakin ympäristölainsäädäntöön perustuvaa luvitusta.
- Alueidenkäyttölakiin kirjataan maanomistajan aloiteoikeus yleis- ja asemakaavalle ja prosessi kumppanuuskaavoituksesta.
- Lisäksi kirjauksia koskien mm tuuli- ja aurinkovoimaa, MAL-sopimusmenettelyä
- Prosessien sujuvoittamista ja valitusoikeuksia koskevilla kirjauksilla liityntä YLP hankkeeseen

Maankäyttö- ja rakennuslain jakautuminen uusiin lakeihin

Alueidenkäyttölain valmistelutilanne

- Marraskuussa asetetulla alueidenkäyttölakia valmistelevalla työryhmällä on ollut **kahdeksan kokousta**.
- Työryhmän kokouksissa on käsitelty pykälätasolla valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, eri kaavatasot, maanomistajan aloiteoikeus ja kumppanuuskaavoitus, maailmanperintökohteet, suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat tuotantolaitokset, kansallinen turvallisuus ja MAL-sopimusten yhteistyövelvoite.
- Huhtikuun ja toukokuun työryhmien kokouksissa käsitellään pykälätasolla mm. seuraavia aiheita: tuulivoima, rannat, aurinkovoima, vähittäiskaupan suuryksiköt, viranomaisten tehtävät, merialuesuunnittelu, kansalliset kaupunkipuistot, kaavoitusmenettely ja vuorovaikutus, muutoksenhaku sekä pakkokeinot ja seuraamukset.

Tavoitteena:

HE-luonnos lausuntokierrokselle syksyllä 2024

HE eduskuntaan kevätistuntokaudella 2025

Ehdotettuja muutoksia

- Maakuntakaavan yksityiskohtaisuutta kevennettäisiin rajaamalla maakuntakaava käsittelemään vain maakunnallisia ja valtakunnallisia asioita ja oikeusvaikutteisuutta suhteessa yleiskaavoitukseen kevennettäisiin mm. mahdollistamalla yleiskaavan laatiminen perustellusta syystä maakuntakaavasta poiketen. Tutkitaan myös mahdollisuutta keventää kaupan sijainnin ohjausta maakuntakaavatasolla.
- Kuntakaavoituksessa mahdollistettaisiin yleis- ja asemakaavan hyväksyminen samalla päätöksellä.
- Kaavojen sisältövaatimuksia tarkennettaisiin mm. ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja luonnon monimuotoisuuden vaalimisen näkökulmista.
- Maanomistajan aloiteoikeus ja kumppanuuskaavoitusta koskeva pykälä uusina lakiin.

Selvityksiä

- Mahdollisuudet tarkentaa valitusoikeuden edellytyksiä kaavoituksessa – oikeudellinen selvitys, Martti Häkkänen
file:///C:/Users/03065454/Downloads/KIRJE_20240408060424_2548112.PDF
- Kaavoitus-, YVA- ja lupamenettelyjen keskinäissuhteet ja prosessien sujuvoittamismahdollisuudet keskitetyillä teollisuusalueilla
file:///C:/Users/03065454/Downloads/RAPORTTI_20240122131939_2457209.PDF
- Selvitys kaupan suuryksikkösääntelyn muutostarpeista ja -mahdollisuuksista Petteri Orpon hallitusohjelman maakuntakaavan ohjausvaikutusta koskevaan kirjaukseen toteuttamiseen liittyen, Aleksis Heinilä
[file:///C:/Users/03065454/Downloads/KIRJE_20240320072328_2527563%20\(4\).PDF](file:///C:/Users/03065454/Downloads/KIRJE_20240320072328_2527563%20(4).PDF)

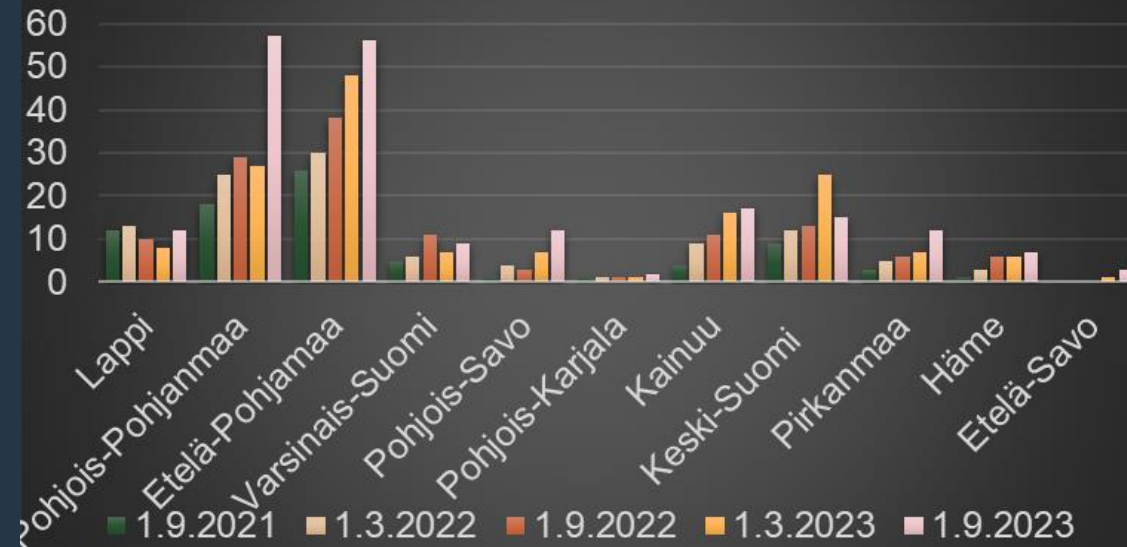

Tuulivoimaselvityksiä

- Selvitys tuulivoimaloiden purkamista koskevasta lainsäädännöstä Hannes Snellman Asianajotoimisto Oy, 05–08/2023, [linkki](#)
- Selvitys yhteistoiminnallisten toimintatapojen vaikutuksista tuulivoiman paikalliselle hyväksyttävyydelle poronhoitoalueella Akordi Oy, 04–10/2023, valmistunut [linkki](#)
- Selvitys tuulivoiman hyväksyttävyyden nykytilasta ja sen näkymistä Suomessa, Itä-Suomen yliopisto, (julkaisu UEF:n omassa sarjassa pian)
- Tuulivoimapotentiaaliselvitys, SYKE, valmistumassa taitettavana
- Opas välkevaikutusten arviointiin ja mallintamiseen tuulivoimarakentamisessa, Ramboll, opas julkaistaan YM julkaisusarjassa
- Tuulivoimarakentamisen suunnitteluoppaan päivitystarpeet, Ramboll, opas valmisteilla virkатыönä
- Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa, Ramboll, loppuraportti valmis ja oppaan päivitys virkатыönä

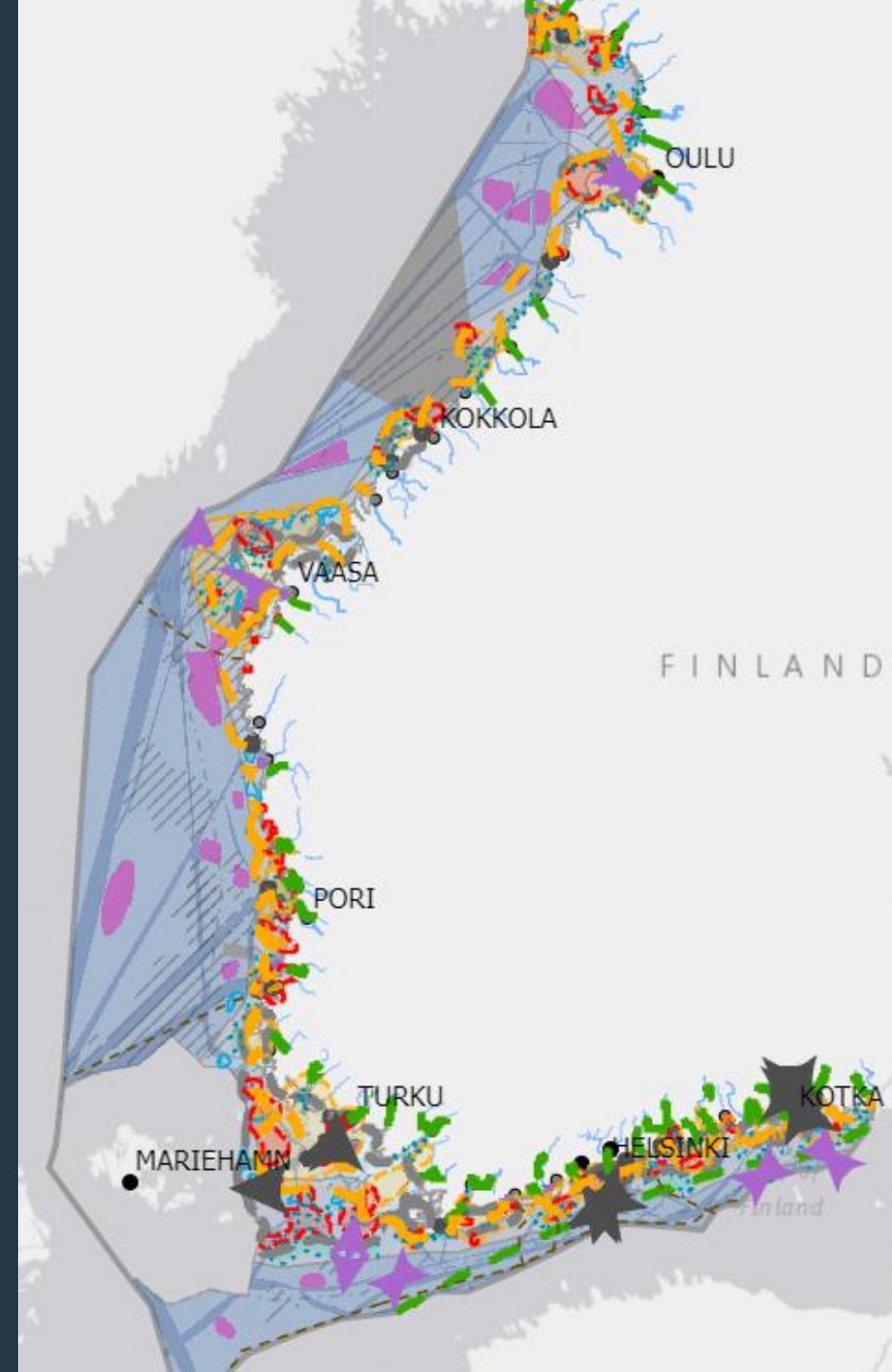
Tuulivoimayleiskaavoja vireillä (kpl)

Merituulivoima

- Selvityksiä:
  - Merituulivoiman kehittäminen Suomen merialueilla (MeriTV), Syke, loppuraportti taitossa Sykessä
  - Merituulivoiman vuorovaikutusfoorumit, Gaia Consulting Oy, loppuraportti [Hankeikkunassa](#)
  - Merenkurkun vesilintujen levähdysalueiden kartoitus tuulivoimarakentamisen ohjaamiseksi, Birdlife Suomi
  - Troolausalueet ja merituulivoima, Luke, julkaistu [Luken julkaisusarjassa](#)
- YM mukana merituulivoimatyöryhmässä
  - selvittää keinoja, joilla Suomelle voidaan luoda kilpailuetu merituulivoimassa.
  - Työryhmän tavoitteena on laatia merituulivoiman edistämiseen tähtäävä toimenpidesuunnitelma.
  - Valmistellaan uusi laki merituulivoimasta talousvyöhykkeellä. Lain valmistelu on käynnistetty. HE eduskuntaan syksyllä 2024 <https://tem.fi/-/tyoryhma-ja-lakihanke-sujuvoittamaan-merituulivoimahankkeita>
- Merialuesuunnitelman päivittäminen alkamassa

Vihreän siirtymän avustukset: 4. kierros 5.10.23 – 12.1.24

- Ympäristöministeriö on myöntänyt vuosina 2022–2023 kolmessa hakukierroksessa vihreän siirtymän edistämisen avustuksia kunnille ja maakunnille yhteensä 3,28 miljoonaa euroa.
- Avustusten tarkoitus on nopeuttaa vihreän siirtymän investointihankkeiden kaavoitusta ja lupamenettelyä ja siten edistää investointien toteutumista.
- Uusin vihreän siirtymän hakukierros päättyi 12.1.2024. Arviointi on käynnissä
- Jaossa 1,16 miljoonaa (427 274 kansallista määrärahaa, 738 768 NextGeneration EU RRF-määrärahaa)
- 39 hakemusta (6 liitoilta, 33 kunnilta)
- Hakemuksia noin 2,6 miljoonan € edestä

Kuvaaja Ville Suorsa. Juurakon hybridipuisto Kalajoella, taustalla (oikealla) Pyhäjoen Karhunnevan kankaan tuulivoimaloita ja (vasemmalla) Puskakorvenkallion tuulivoimaloita.
3.9.2023

Aurinkovoima opasaineisto

HO: Edistetään aurinkovoimainvestointeja maankäytön kannalta sopiville paikoille yhtenä keinona tasapainottaa uusiutuvan sähköntuotannon ajallista vaihtelua. Aurinkovoimarakentamista ohjataan rakennettuun ympäristöön, turvetuotannosta vapautuneille alueille ja joutomaille pyrkien välttämään tuotannossa olevien peltojen ja metsämaan merkittävä käyttö aurinkovoimaan. **Hallitus varmistaa, että aurinkoenergiapuistojen sääntely- ja lupaprosessit ovat yhtenäisiä, joustavia ja ennustettavia koko maassa.**

YM asettanut ohjausryhmän aurinkovoimaloiden kaavoitus ja lupamenettelyjen opasaineiston valmistelua varten:

- mukana YM – alueidenkäyttö & YVA, TEM, ELYt, Kuntaliitto, Energiateollisuus + muut sidosryhmät (maakuntienliitot, muut ministeriöt, virastot, kunnat, toiminnanharjoittajat, järjestöt, yhdistykset, jne).

Oppaan ensisijaisena tavoitteena on **edistää** sujuvampaa suurten aurinkoenergiahankkeiden rakentamista ja sen suunnittelua **ohjaamalla** sen toteuttamiseen liittyviä hallinnollisia menettelyjä.

Oppaan tavoitteena on mahdollisuuksien mukaan

- yhtenäistää suurten aurinkovoimaloiden kaavoituksessa ja rakentamisessa sovellettavia käytäntöjä selvittämällä ja kokoamalla yhteen **aurinkovoimaloiden merkittävimmät ympäristövaikutukset** erityisesti kaavoituksen ja rakentamista koskevien lupien näkökulmasta
- esittämällä näkemys aurinkovoimaloiden toteuttamisessa sovellettavista kaavoitus- ja lupamenettelyistä.

Ohjausryhmä voi lisäksi selvityksen pohjalta tehdä **esityksiä aurinkovoimaloiden rakentamista koskevan lainsäädännön kehittämiseksi** sekä esittää muita tarpeelliseksi katsomiaan näkemyksiä aurinkoenergian edistämiseksi ja jatkovalmistelun pohjaksi.

➤ **Alueidenkäyttölakiin aurinkovoimayleiskaava**

Aurinkoenergiaopas: sisällysluetteloehdotus

1. Johdanto

- Aurinkovoimala teknisenä ja toiminnallisena rakenteena

2. Aurinkoenergiahankkeiden suunnittelun nykytila

- Aurinkovoimaloiden rakentamisen tilanne Suomessa
- Sovellettavat ohjauskeinot (lupa- ja kaavoituskäytännöt, YVA-menettely)

3. Aurinkoenergiahankkeen vaikutukset

- Tyypilliset ja merkittävät vaikutukset ja niiden selvittäminen
- Hankkeet, joissa on sovellettava YVA-menettelyä

4. Aurinkovoimaloiden kaavoitus sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset luvat

- Miten nykyistä MRL:ää voisi ja tulisi soveltaa aurinkovoimaloiden rakentamisessa ja suunnittelussa?
  - Rakennuslupa ja toimenpidelupa (vs. tuulivoima: teollisen kokoluokan voimaloiden rakentaminen ei mahdollista pelkällä rakennusluvalla)
  - Poikkeamispäätös
  - Suunnittelutarvealue ja suunnittelutarveratkaisu (MRL 16 §: suunnittelutarvealuetta koskevia säännöksiä sovelletaan myös sellaiseen rakentamiseen, joka ympäristövaikutusten merkittävyyden vuoksi edellyttää tavanomaista lupamenettelyä laajempaa harkintaa) Milloin riittää suunnittelutarveratkaisu ja milloin kaavoituskynnys ylittyy?
  - Maakuntakaava (kokonaisuuden ohjaaminen; sijainninohjaus (maakuntakaavan joustavuus?) vs. no-go-alueet, maakunnallinen kokoluokka, voimajohdot)
  - Yleiskaava (aurinkovoimarakentamista suoraan ohjaava yleiskaava?)
  - Asemakaava (missä tilanteissa yleiskaava ei riitä?)

5. Muun lainsäädännön soveltaminen aurinkovoimarakentamiseen

6. Aurinkoenergiahankkeiden toteuttamisen edistäminen

Alueidenkäytön kehityskuva

- Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus julkaisivat alueidenkäytön kehityskuvan 15.1.2024.
- Jatkuvasti ylläpidettävä alueidenkäytön **seurannan ja ennakoinnin väline**, jolla luodaan edellytyksiä **vastata ja sopeutua** toimintaympäristön **muutoksiin** alueidenkäytössä
- Auttaa yhteiskunnan eri toimijoita kehittämään toimintaansa **kestävämmäksi** ja tarjoaa **yhteisen tietopohjan** alue- ja yhdyskuntarakenteen kestäväälle kehittämiselle
- **Foorumi** ilmiöpohjaiselle, strategiselle sekä poikkihallinnolliselle alue- ja yhdyskuntarakenteen **yhteiskehittämiselle ajantasaiseen tietoon nojautuen**
- **Kehittämisen väline, jota voidaan hyödyntää esimerkiksi**
  - Lainsäädännön ja ohjausjärjestelmien kehittämisessä, erityisesti alueidenkäyttölain uudistamisessa ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden päivittämisessä
  - Maakuntien, kaupunkiseutujen ja kuntien suunnittelussa ja strategiatyössä
  - Liikennejärjestelmän suunnittelussa, aluekehittämisessä sekä muussa eri hallinnonalojen suunnittelu- ja ohjelmatyössä sekä hallitusohjelman valmistelussa ja toimeenpanossa

Toimintaympäristön muutoksia

Kaupungistuminen ja
liikkumisen murros

Osaavan työvoiman saatavuus ja
työn murros

Asuntomarkkinoiden eriytyminen,
väestön keskittyminen/väheneminen

Julkisen talouden kestävyysvaje

Väestön ikääntyminen, alhainen
syntyvyys ja maahanmuutto

Monipaikkaisuus, kaupungin
ja maaseudun vuorovaikutus

Digitalisaatio, paikkariippumattomuus ja
teknologia

Kansainväliset kriisit, huolto-
varmuus ja kokonaisturvallisuus

Vihreä siirtymä

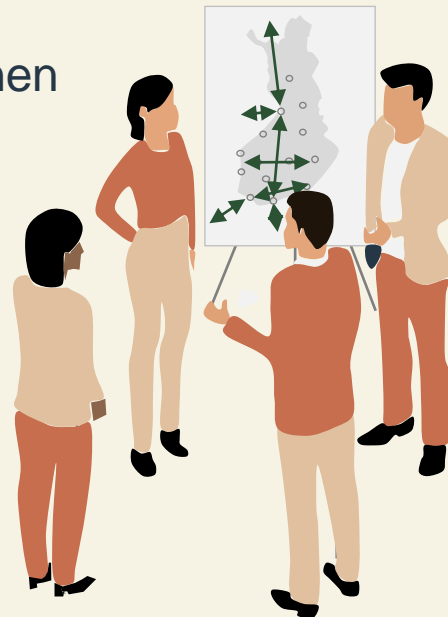
Ilmastonmuutos ja ekologinen
jälleenrakentaminen

Luontokato ja luonnonvarojen
riittävyys

Globalisaatio, deglobalisaatio ja
kansainväliset tuotantoketjut

Alueiden kansainvälinen
asemoituminen

Energiamurros ja -kriisi

Yhteinen tietopohja

LVM

Liikenne12, liikennejärjestelmäanalyysi (Traficom)

YM

Alueidenkäytön kehityskuva, alueidenkäytön ja rakentamisen lainsäädäntö, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, MAL-sopimukset ja asunto- ja ilmastopoliittinen päätöksenteko

MMM

Maaseudun kehittäminen

TEM

Aluekehityksen tilanne- ja kehityskuva, aluekehityksen suuntaviivat 2040, aluekehittämispäätös

OKM / STM

Palveluverkko

VNK

Tulevaisuusselonteko

VM

Kuntapolitiikka ja talous

Muu valtionhallinto

Muu valtioneuvosto, ELY-keskukset, Syke, ARA, liikennehallinto jne.

Muu yhteiskunta

Kunnat, maakunnat, hyvinvointialueet, tutkimuslaitokset, elinkeinoelämä jne.

Alueidenkäytön kehityskuvan sisältö

Tilannekuva

Mistä tullaan ja mihin ollaan menossa?

Alue- ja yhdyskuntarakenteen tilanne ja kehitys keskeisten muuttujien mukaan seurattuina

Seurataan vuosittain

Tulevaisuuskuva

Mitä tulevaisuus tuo mukanaan sellaista, johon on varauduttava?

Arvio muutostekijöistä, perusura ja muita kehityskulkuja, arvio kestävän kehityksen kannalta

Muutostekijöitä seurataan vuosittain, skenaariotyö päivitetään 3. vuotena

Kehittämiskuva

Mihin suuntaan kehitystä on suunnattava ja miten sinne päästään?

Tavoitteet, linjaukset ja varautumiset
Mitä toimia tarvitaan?
Ohjauskeinojen arviointia

Ohjausta ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan vuosittain, kehittämiskuva päivitetään 4. vuotena

Neljän vuoden sykleissä

Kiitos mielenkiinnosta!

**Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment**

**Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment**

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

